Directeur PWN Martien den Blanken:

Waterketenbedrijf in geheel Noord-Holland?

Een fusieverzoek van Duinwaterbedrijf Zuid-Holland werd afgewezen door de provincie Noord-Holland, de enige aandeelhouder van NV PWN, Waterleidingbedrijf Noord-Holland. Voor wensen van het bedrijf zelf om met het Waterleidingbedrijf Amsterdam te fuseren bleek in Amsterdam geen gehoor te bestaan. WLB fuseerde met DWR tot Waternet, het eerste waterketenbedrijf in Nederland. Des te meer ontwikkelingen waren er op het gebied van techniek en bedrijfsvoering. PWN verraste de sector de afgelopen jaren eerst met de toepassing van de membraanfiltratie op praktijkschaal in Heemskerk. Vervolgens met de combinatie van waterstofperoxide en UV in Andijk. Verrassend was ook dat het aantal medewerkers in dezelfde periode gehalveerd werd. Hoe kijkt de directeur van PWN, ir. Martien den Blanken, naar de toekomst van zijn bedrijf? Verslag van een gesprek met hem in zijn hoofdkantoor in Velserbroek.

Er zijn bij jullie nogal wat veranderingen op directieniveau geweest de afgelopen jaren.

"Ja, dat kan je wel zeggen. Na de verzelfstandiging van PWN tot een NV in 1990, zijn we begonnen met een vijfhoofdige directie bestaande uit drie statutair directeuren en twee adjunct-directeuren. Vanaf 1950 is het aantal directeuren geleidelijk aan verminderd, min of meer gelijke tred houdend met de teruggang in de totale formatie. Na de fusie met WLKZ hadden we rond de 1.000 fte's, nu zijn het er effectief nog maar 470."

"In het kader van die teruggang had de ondernemingsraad al eerder de vraag gesteld of nog wel twee statutair directeuren nodig waren. Juist vanwege al die veranderingen vonden Erik Vreedenburgh en ik dat dat wel nodig was. Het bedrijf als geheel en de mensen individueel vroegen veel aandacht. Bovendien is de samenstelling van de directie een zaak van de Raad van Commissarissen. Eind 2004, toen de reorganisatie voor het grootste deel achter de rug was, kwamen wij echter samen tot de conclusie dat de tijd rijp was voor een éénhoofdige leiding. De Raad van Commissarissen bleek dat met ons eens te zijn. Erik is per 1 juli 2005 teruggetreden. Hij had er 17 jaar als directeur opzitten. Ik ben sindsdien alleen directeur."

Hoe heeft het bedrijf hierop gereageerd?

"In het bedrijf is die stap heel goed gevallen. PWN slankte af en de directie ook. We hebben de top sindsdien ook verder gestroomlijnd. Vroeger hadden we tien managers die direct aan de directie rapporteerden. Nu zijn het er nog vier. Zelf beperk ik me tot de algehele leiding, de langetermijnontwikkeling en de contacten met de Raad van Commissarissen en de branche."

"Begin dit jaar zijn we gestart met een nieuw ondernemingsplan, dat op unieke wijze tot stand is gekomen. Dit betekent dat er veel enthousiasme voor is. Qua kosten zitten we inmiddels op een aanvaardbaar niveau. Kern van het plan is dat we ons nu vooral op de kwaliteit van de dienstverlening gaan richten."

Jij hebt nogal wat contacten met de branche.

"Ja, maar het worden er de komende tijd minder. Het voorzitterschap van de KVWN loopt eind dit jaar af, evenals het voorzitterschap van de Raad van Commissarissen van de Reststoffenunie. Vanuit de KVWN ben ik bestuurslid van de Stichting Wateropleidingen. Die functie leg ik dan ook neer. Verder zit ik in het VEWIN-bestuur, in de Raad van Commissarissen van Aquanet en in de Stichting H2O-partners, de stichting die de tsunamigelden beheert. Ik ben daarnaast lid van de Transitiecommissie van Kiwa. Dat is de commissie die bekijkt hoe na de opsplitsing van Kiwa in twee zelfstandige bedrijven (keuring en certificatie enerzijds en onderzoek anderzijds) de besturing van het onderdeel Water Research moet gebeuren. Voor keuring en certificatie wordt gezocht naar derden die geïnteresseerd zijn in verdere expansie van deze activiteit en daar geld in willen steken. Tot slot ben ik voorzitter van RIWA-Rijn en lid van de Vorstand van de IAWR."

Efficiënt beheer riolering vraagt grotere eenheden

"Het is heel wat bij elkaar. Voordeel is wel dat je van alles goed op de hoogte bent. Probleem in de drinkwatersector is dat met het slinken van het aantal bedrijven de algemene taken over een steeds kleiner wordend groepje mensen verdeeld moeten worden."

Bestaat geen vraag meer naar een aparte directeur Natuurbeheer bij PWN?

"Als PWN blijven we het uitgangspunt hanteren en uitdragen dat drinkwatervoorziening en natuur en recreatie gelijkwaardige taakvelden zijn. Maar de kritiek die vooral Stichting Duinbehoud vroeger op de duinbeherende waterleidingbedrijven in het algemeen had, is verstomd. We zijn in rustiger vaarwater terechtgekomen door de manier waarop elk bedrijf met die combinatie van verantwoordelijkheden omgaat. Vanuit Provinciale Staten krijgen natuurbeheer en recreatie wel altijd veel meer aandacht dan de drinkwatervoorziening. Zo hebben de Staten een voorstel afgewezen om het beheer van de drie duincampings onder te brengen in een aparte NV. Hoewel de aandelen van die NV voor 100 procent in PWN-handen zouden blijven en hoewel de Raad van Commissarissen akkoord was, waren Provinciale Staten toch bang dat deze interne verzelfstandiging het begin van een proces zou zijn dat zou eindigen in echte privatisering."

"Hoewel die campings er allang niet meer zijn om de bleekneusjes uit Amsterdam van driehoog-achter een gezonde zomer te bezorgen, blijft men ze wel koesteren. Ze hebben ook een aparte sociale functie in de regio. Om kruissubsidiëring te voorkomen, hebben we ze wel ondergebracht in een apart bedrijf binnen de sector Klant en Markt, de Kennemerduincampings."

Zijn jullie er al uit met de mountainbikers?

"In het algemeen trekken de duinen erg veel publiek, maar liefst acht miljoen bezoekers per jaar. Dat komt vooral doordat je in onze gebieden mag fietsen. Vroeger zagen we publiek als een noodzakelijk kwaad. Nu proberen we zoveel mogelijk mensen uit de regio van de natuur te laten genieten, met inachtname van de belangen van de natuur. Ook houden we rekening met de wensen van de verschillende soorten recreanten. Daarom is overleg met omwonenden en recreanten van belang. Met de mountainbikers is de regeling nu zo dat deze op alle dagen, dus ook op zondag, tot 10.30 uur van de onverharde paden gebruik mogen maken. Tot die tijd is het aantal wandelaars beperkt. Ze moeten alleen vroeg uit de veren."

Martien den Blanken.

Mogen we nog nieuwe ontwikkelingen op technisch gebied van PWN verwachten?

"Jazeker. Het systeem van voorzuivering in het productiebedrijf Andijk, dat van 1960 dateert, moet de komende tijd vernieuwd worden. We hebben nu de gebruikelijke coagulatie en snelfiltratie. Dat kunnen we vernieuwen, maar we studeren op de combinatie van inline-coagulatie met MIEX en van ultrafiltratie. Ultrafiltratie is de op één na grootste methodiek in de rij van filtratiesystemen met steeds kleiner wordende poriën. Samen met Australiërs, Japanners en Norit verrichten we dit onderzoek."

"Voor productiebedrijf Heemskerk hebben we besloten de combinatie waterstofperoxide met UV, die in Andijk prima functioneert, ook te gebruiken voor de behandeling van het WRK-water dat in de duinen geïnfiltreerd wordt. Het gaat daarbij om een waterstroom van 45 miljoen kubieke meter per jaar. We voorkomen dan dat we, zoals het plan was, voor dit water na de infiltratie nog een koolfiltratie als nabehandeling moeten bouwen om zeker te zijn dat we alle organische microverbindingen tegen houden."

Hoe kijk jij tegen het waterketengebeuren aan?

"De provincie Noord-Holland heeft belangstelling voor verdere ontwikkeling van de waterketenaanpak. De gedeputeerde Patrick Poelman stimuleert het. We voeren gesprekken met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en Waternet. Die richten zich nu vooral op samenwerking in klantenzaken, zoals de nota's en een klantencontactcentrum. Met de Raad van Commissarissen bezinnen we ons op de verdere ontwikkeling. Blijven we wie we zijn of gaan we opschalen, en zo ja, verticaal in de richting van de waterketen of horizontaal in de richting van de drinkwatersector?"

"Zelf heb ik een lichte voorkeur voor een waterketenbedrijf voor Noord-Holland. Met name door een meer bedrijfsmatige aanpak van het rioolbeheer in grotere eenheden moet veel geld te besparen zijn. Alleen is de weerstand bij de gemeenten nu nog groot. Het raakvlak met Hollands Noorderkwartier is naast de klantencontacten beperkt. We hebben een gezamenlijke storingsdienst op Texel. Zet je de riolering erbij, dan zal dat heel anders worden. Voordeel van opschalen naar een waterketenbedrijf is ook dat je je maatschappelijke binding met overheden en klanten behoudt. Dat je een speler in het provinciale veld blijft."

Hebben jullie nog activiteiten in het buitenland?

"Van oudsher heeft PWN voor zichzelf een rol gezien in de verbetering van de drinkwatervoorziening in minder bedeelde landen. Ik ondersteun en stimuleer dit streven van harte. We zijn een maatschappelijk bedrijf. Ik zie het als onze maatschappelijke taak onze kennis te delen met anderen. Voorheen deden we dat in een twinning met Bogor in Indonesië. Nu werken we langs twee lijnen in het buitenland: via Aqua for All loopt de charitatieve kant, via Aquanet de 'non for profit'-lijn. We hebben de afspraak met de Raad van Commissarissen dat een kwart procent van de omzet (ongeveer vier ton) uit eigen bedrijfsmiddelen in het buitenland besteed wordt. Daarnaast proberen we gelden van de VNG en van Ontwikkelingssamenwerking aan te trekken. We nemen ook deel aan het Waterfonds Indonesië, dat nu Waterfonds Holland heet. Dat investeert in nieuwe aansluitingen en productiekwaliteit. Met de opbrengst van die aansluitingen en het geproduceerde water wordt de lening zonder winst terugbetaald. Bij de minister van Ontwikkelingssamenwerking is een voorstel ingediend om dat ook in Vietnam, Ruanda, Senegal en Niger te gaan doen. Als PWN hebben we daarnaast contact met het drinkwaterbedrijf van Pekanbaru op Sumatra, een stad van zo'n 700.000 inwoners, die groeit naar één miljoen, een stad met olie-industrie. We kijken of we daar de bedrijfsvoering kunnen overnemen. Dat zou een bredere inzet van onze deskundigheid, ook voor distributie bijvoorbeeld, mogelijk maken. Dat is wel een risicodragende activiteit, maar moet in principe kostendragend zijn. De vele oude contacten in dat land, ook die met de mensen van Perpamsi, zijn steeds weer de basis voor nieuwe activiteiten."

Hoe is jouw loopbaan tot dusverre verlopen?

"Ik kom van een veeteeltbedrijf in Kamerik (U). Hoewel ik op het seminarie in Bergen op Zoom al gauw zag dat priester niet mijn roeping was, heb ik die opleiding wel afgemaakt. Het was een goede school. Van 1969 tot 1976 heb ik in Wageningen cultuurtechniek gestudeerd, de natte kant, bij Van der Molen en Kraaijenhof van der Leur. Vervolgens verrichtte ik praktijkonderzoek op het gebied van grondwatermodellen in de Achterhoek, bij Henny Colenbrander. In 1976 begon ik bij Kiwa, waar we de effecten van grondwaterwinning op de omgeving gingen bestuderen. Ik heb zo alle grondwaterwinningen in Nederland leren kennen. Na tien jaar werd ik hoofd distributie bij Waterleiding Maatschappij Limburg. Dat was de tijd van de fusies. In Limburg bestonden toen nog ruim tien meest stedelijke waterbedrijven met de combinatie energie en water. Het energiegedeelte ging naar de PLEM, het waterdeel naar WML. Toen Wil Dierx met pensioen ging, ben ik hem opgevolgd als technisch adjunct-directeur onder Sjef Vliegen. In 1992 ben ik overgestapt naar Witteveen + Bos met als opdracht daar een drinkwaterpoot te ontwikkelen. Na één jaar ben ik echter bij PWN voor Erik Vreedenburgh, die Casper Sprey was opgevolgd, in de plaats gekomen als directeur drinkwater. Ik ben nu 55 jaar, nu dus bijna één jaar algemeen directeur en ik heb het hier naar mijn zin."

Maarten Gast